

Cenzura: Takhle fungovala. Ale pak přišel zlom

9.10.2025 - Tomáš Zítka | Strana svobodných občanů

Minulý týden jsem nakouzl téma dezinformací a myslím, že stojí za to se k němu ještě na chvíli vrátit. Téma dezinformací se totiž v posledních letech stalo jedním z nejčastěji skloňovaných pojmů ve veřejném prostoru. Politici i novináři nás varují před jejich nebezpečím a volají po regulacích, které by společnost před nimi ochránily. Ale jak vážné toto nebezpečí skutečně je - a kdo rozhoduje o tom, co je „pravda“ a co už „dezinformace“?

Právě tato otázka se otevřela po zveřejnění takzvaných Twitter Files – kauzy, která odhalila zákulisí moderování obsahu na sociálních sítích a ukázala, že hranice mezi „ochranou před nepravdou“ a cenzurou může být tenčí, než si myslíme.

TWITTER FILES: KDYŽ SE OTEVŘELY DVEŘE DO ZÁKULÍ

Kauza Twitter Files se dostala na veřejnost poté, co Elon Musk v říjnu 2022 koupil sociální síť Twitter a rozhodl se z ní vytvořit platformu X. Jeho ambicí bylo vrátit lidem svobodu projevu a minimalizovat zásahy do obsahu.

(S touto kacířskou myšlenkou však o dva roky později narazil u Evropské komise, která ho důrazně upozornila, že platforma X nesplňuje některé požadavky nové cenzurní legislativy DSA a požadovala neprodleně zjednat nápravu. O tom ale třeba někdy jindy.)

Po převzetí Twitteru požádal Musk skupinu investigativních novinářů Matta Taibbiho, Bari Weissovou, Davida Zweiga a Lee Fanga, aby pod vedením odborníka na dezinformace profesora Michaela Shellenbergera prošli interní komunikaci bývalého managementu. To, co odhalili, znamenalo průlom v odhalování cenzurních praktik.

Z korespondence totiž vyplynulo, že Bílý dům a tajné služby USA dlouhodobě vyvíjely tlak na sociální síť, aby „moderovaly obsah“ podle jejich politického zadání. To, co bylo dříve považováno za pouhou teorii o možné cenzuře, se náhle ukázalo jako realita – odkryl se propracovaný a koordinovaný systém rafinované cenzury.

KDO MÁ PRÁVO MAZAT? SOUKROMÁ FIRMA, NEBO STÁT?

Kauza Twitter Files zcela změnila podobu debaty o tom, zda je cenzura na sociálních sítích legitimní. Do té doby se spor mezi jejími obhájci a odpůrci odehrával v následující rovině. Obhájci argumentovali tím, že platformy jsou soukromé společnosti a mohou si samy určovat, co na nich smí, či nesmí být. Odpůrci namítali, že jde o provozovatele veřejné služby, podobně jako Zásilkovna nebo Česká pošta – a ty si přece také nemohou svévolně vybírat, které zásilky doručí a které vyhodí.

Kauza Twitter Files však přinesla zásadní obrat: ukázala, že sociální síť neprovádějí cenzuru vždy dobrovolně, ale často pod nátlakem státních institucí. Celý cenzurní systém navíc funguje zcela netransparentně.

ESG - NEDEMOKRACIE POD TAKTOVKOU KORPORACÍ

Cenzura je nedílnou součástí ideologie ESG. Tato levicová kolektivistická ideologie vzešla z

největších světových korporací – v čele se společnostmi BlackRock, Vanguard a State Street. Jejich prorůstání do státních struktur maskované filantropií jim dopomáhá k astronomickým ziskům a vládám zase k neomezené moci.

Globální korporace využívají státy zejména ze dvou důvodů. Zaprvé chtějí sjednotit legislativu na globální úrovni, aby nemusely své aktivity přizpůsobovat národním standardům. Zadruhé se snaží skrze dotace, regulace a silnou administrativní zátěž zajistit oligopolní postavení na trhu a zlikvidovat malé hráče.

Rodinné firmy zkrátka nedisponují administrativním aparátem, který by dokázal efektivně čerpat dotace a vykazovat různé ESG reporty. V prostředí deformovaném ideologií ESG se tak malé firmy stávají nekonkurenceschopné – malí krachují, zatímco velcí dále rostou.

Státní správa na oplátku využívá korporace jako trafiky na důchod (teplá, dobře placená místa v dozorčích radách, štědře placené externí „konzultační“ služby apod.) a také jako prostředníka na špinavou práci, kterou stát ze zákona dělat nesmí – jako například provádět cenzuru. Ta se samozřejmě dnes nemůže nazývat cenzurou, a tak je politicky korektně označována například pojmy jako „moderování obsahu“ nebo „boj s dezinformacemi“.

CENZURNĚ-PRŮMYSLOVÝ KOMPLEX

Investigativní novináři v rámci kauzy Twitter Files postupně zveřejnili celkem jednadvacet sad dokumentů, přičemž **obzvlášť zajímavá byla sada osmnáctá**. V ní investigativní novinář Matt Taibbi rozkryl vznik a fungování tzv. cenzurně-průmyslového komplexu.

Pod tímto pojmem se rozumí toxický, netransparentní a koordinovaný systém spolupráce vládních agentur, médií a politických neziskovek, který monitoruje sociální sítě a pomocí cenzurních zásahů se snaží ovlivňovat veřejný diskurz podle politického zadání.

JAK CENZURA FUNGUJE V PRAXI

Z dokumentů vyplývá, že technologické firmy se pravidelně scházely se zástupci FBI, ministerstva vnitřní bezpečnosti a dalších úřadů. Společně vytvářely černé listiny účtů a obsahu, které měly být potlačeny. Důvody bývaly často vágní.

Mnohdy oficiálním zdůvodněním ani nebylo šíření „dezinformací“, ale třeba pouze šíření „nevhodného narativu“. V praxi to pak vypadalo tak, že bylo třeba někomu smazáno video na YouTube ne proto, že by obsahovalo něco nepravdivého, ale proto, že pravdivě informovalo o skutečnostech odporujících oficiální vládní propagandě.

Z POLITICKÝCH NEZISKOVEK A MÉDIÍ PARTNEŘI MOCI

V průběhu času se do celého systému zapojily také politické neziskovky a média. Tyto subjekty se překvapivě ukázaly jako neobyčejně proaktivní a agresivní partneři při prosazování politických zájmů. A tak vznikl „cenzurně-průmyslový komplex“.

Cenzurní požadavky politických neziskovek a think-tanků často významně převyšovaly požadavky státních agentur. Aktivisté z neziskovek začali okamžitě tvořit černé listiny údajných dezinformačních účtů.

Některé politické neziskovky, jako například Global Disinformation Index, se nejen zapojily do „moderování obsahu“, ale zavedly také „skóre spolehlivosti“ (přesnější název by ale mohl znít „skóre politické uvědomělosti“). Toto skóre začalo mít významný dopad do financování médií, protože řada

společností následně začala směřovat své investice do reklam výhradně v médiích s dobrým progresivistickým skóre.

Výsledek? Kritická média přicházejí o příjmy, zatímco „politicky uvědomělá“ získávají výhodu. Tento toxický model se rychle rozšířil po celém západním světě a bohužel inspiroval i evropskou cenzurní legislativu EMFA.

ASPEN INSTITUT A „EFEKTIVNÍ“ CENZURA

Na summitu pořádaném Aspen Institutem v roce 2021 se už bez ostychu objevily požadavky na úplný přístup k datům uživatelů, ještě větší „zefektivnění moderování obsahu“, omezení šíření nepohodlných informací a snížení dosahu rebelujících influencerů.

Ve zprávě ze summitu se doslova uvádí: *„Nové příspěvky od influencerů s opakovaným špatným chováním by měly být umístěny do přechodné oblasti, která umožní ruční moderaci a přezkum, čímž se omezí potenciál rychlého šíření dezinformace.“*

(Za „špatné chování“ si můžeme dosadit například kritiku ideologie ESG či progresivistické vlády. A pod pojmem „dezinformace“ se může skrývat prakticky cokoli, co není v souladu s oficiální státní propagandou – třeba diskuse o rizicích migrace nebo přechodu energetiky na občasné obnovitelné zdroje.)

MÉDIA JAKO NÁSTROJ CENZURNÍ MOCI

Nezastupitelnou roli v efektivním fungování cenzurně-průmyslového komplexu se hrála mainstreamová média. Novináři spolupracující s vládními institucemi a aktivisty z politických neziskovek zajišťovali plošnou indoktrinaci veřejnosti. Zároveň vytvářeli tlak na platformy sociálních sítí, aby zasahovaly proti účtům uvedeným na černých seznamech.

Tak se uzavřel kruh mezi státní mocí, neziskovým sektorem, médii a technologickými platformami – cenzurní systém fungující jako jeden organismus.

ZPOVĚĎ ZE VNITŘÍ SYSTÉMU

Jedním z nejsilnějších hlasů, který se k odhalení připojil, byl Andrew Lowenthal, bývalý ředitel neziskové organizace EngageMedia. Ten ve **dvacáté sadě dokumentů Twitter Files** podal svědectví o tom, jak s hrůzou sledoval, když se z organizací původně hájících svobodu slova staly instituce prosazující cenzuru. Budu stručně parafrázovat jeho sdělení:

„Jmenuji se Andrew Lowenthal a téměř 18 let jsem byl výkonným ředitelem společnosti EngageMedia – nevládní organizace věnující se ochraně digitálních práv a svobod. V posledních letech jsem nejprve se znepokojením a později se zoufalstvím sledoval, jak se mým oborem prohnala dramatická změna. Naše organizace a stejně tak další organizace přestaly klást důraz na svobodu projevu a místo toho začaly podporovat cenzuru v boji proti takzvaným dezinformacím.“

„Uvědomoval jsem si, že je to špatně. Když jsem začal pracovat na Twitter Files, zjistil jsem, že skutečný stav je mnohem horší, než jsem původně předpokládal. Dokumenty odhalují podivnou alianci akademiků, novinářů, zpravodajských operativců, vojenského personálu, vládních byrokratů, pracovníků nevládních organizací a dalších. Některé znám osobně.“

„Mě doslova šokovalo zjištění, jak hluboká je jejich spolupráce. Například skupiny ‚občanské společnosti‘ koordinují s úředníky Pentagonu cvičení zaměřená na ‚volební scénáře‘. Ptám se proč? Překvapující jsou také e-maily Twitteru a komunikace přes Slack naznačující zapojení vojenských

dodavatelů, jako je Mitre, do zprávy Aspen Institute o ‚informačním nepořádku‘ spolu s kolegy z nevládních organizací a akademické sféry.“

„Ve fungující demokracii existuje dynamické napětí mezi vládou, organizacemi občanské společnosti, zpravodajskými médii a průmyslem. V dokumentech Twitter Files však nacházíme všechny tyto subjekty spolupracující ve stylu kartelu.“

„Technologické firmy spolupracují mezi sebou i se státem. Společnosti organizují setkání. Při těchto spolupracích se zabývají řadou témat, od zajištění bezpečnosti voleb po označování státem řízených médií. Technologické společnosti nejen spolupracují na obsahu, ale pravidelně se scházejí, aby ‚zapojily soukromý sektor‘ s FBI, ministerstvem obrany, ministerstvem pro vnitřní bezpečnost, sněmovními a senátními zpravodajskými výbory a dalšími, přičemž každá agentura organizuje své vlastní schůzky. Například společnost Graphika dostává peníze od Pentagonu, námořnictva a letectva a zároveň podporuje organizace pro lidská práva, jako jsou Amnesty International a Human Rights Watch.“

„Zaměstnanci ministerstva pro vnitřní bezpečnost, jako například Matt Masterson, se stávají členy Stanfordské internetové observatoře a pracují na projektu Virality Project, který cenzuroval pravdivé příběhy o vedlejších účincích vakcín. ‚Otáčející se dveře‘ mezi akademickou sférou, vládou, nevládními organizacemi a velkými technologickými firmami (BigTech) jsou nekonečné.“

„Příkladem může být kauza ztraceného notebooku Huntera Bidena z první sady kauzy Twitter Files. Aspen Institute tehdy spojil organizace jako The Washington Post, The New York Times, Rolling Stone, NBC, CNN, Twitter, Facebook, Stanfordskou univerzitu a nevládní organizace bojující proti dezinformacím, aby si krátce před vypuknutím kauzy o notebooku Huntera Bidena uspořádaly cvičení ‚hacknutí a únik dat‘. Po vypuknutí této kauzy se cvičení ukázalo jako ‚neobvykle předvídané‘.“

„Když příběh o notebooku Huntera Bidena vyšel najevo, informace o nedávném cvičení formou simulace se staly důležitými. Nicméně novináři, kteří se cvičení zúčastnili, o něm nemluvili. Pravděpodobně poskytli organizátorům cvičení privilegium ‚off-the-record‘, což znamená, že informace ze setkání nebudou veřejně sdíleny.“

„Lidé, kteří obviňují ostatní z dezinformací, sami provozují největší dezinformační kampaně. Rozsah financování je podobně neuvěřitelný. Vlády a nadace nalévají miliony dolarů do firem a nevládních organizací, které se zabývají ‚bojem proti dezinformacím‘. Jediná společnost získala od Pentagonu kontrakt v hodnotě 979 milionů dolarů.“

„Nevládní organizace vytvářejí černé listiny těch, kteří smýšlejí ‚nesprávně‘. Twitter Files jsou plné požadavků na odstranění obsahu, které přicházejí od neprůhledných organizací. Jejich záhadné financování však nijak neznepokojuje ani vedoucí pracovníky Twitteru, ani novináře, kteří jejich požadavky šíří.“

„Technologické firmy přistupují na požadavky těchto skupin, například ohledně cenzury nebo odstranění obsahu. Všichni lidé z těchto skupin – stále stejná jména, znovu a znovu – se scházejí na neformálních setkáních s občerstvením na útulných konferencích. Jeden velký klub.“

MODEROVÁNÍ OBSAHU - OCHRANA, NEBO OHROŽENÍ SVOBODY?

Na otázku, zda je „moderování obsahu na sociálních sítích“ pro nás prospěšné, se mohu vrátit k vystoupení odborníka na dezinformace **Michaela Shellenbergera v Evropském parlamentu**, z něhož jsem již **některé pasáže citoval minulý týden**. Tentokrát vybírám úryvky, ve kterých se

Shellenberger věnoval cenzurním praktikám Evropské unie:

„Dezinformace a misinformace jsou reálný problém. Osobně jsem zasvětil svůj život bojem proti nim. Proto jsem vydal dvě knihy, z nichž každá má 1 200 poznámek s odkazy na nejlepší dostupné zdroje informací. Je to také důvod, proč jsem na platformě X. Vždy začínám tím, že zopakuji, co je konvenční moudrost v dané otázce, a pak ji vyvrátím. Vysvětluji, proč je to špatně. Nikdy mě ale nenapadlo požadovat, aby lidé, které kritizují, byli cenzurováni. To je pro mě naprosto cizí a bizarní myšlenka. Život by pro mě neměl smysl, kdybych kolem sebe neměl lidi, se kterými bych mohl nesouhlasit. Kdybychom se všemi stále souhlasili, byla by to noční můra.“

„Nikdo na světě neví o žádném problému víc než ti, kteří o něm diskutují, kladou otázky a vedou debaty o faktech. Můžete namítnout: co když lidé záměrně lžou, aby vás okradli o peníze? To je podvod. ... a co když lidé záměrně lžou, aby zničili vaši pověst a kariéru? To je pomluva. ... a co když lidé zneužívají děti? To je zneužívání dětí. Není sporu o tom, že tyto případy jsou nezákonné již nyní a měly by zůstat nezákonné i nadále. A každá platforma sociálních médií má nejen právo, ale dokonce morální povinnost bojovat proti těmto formám svobody projevu. O tom není sporu. K tomu ale nejsou zapotřebí žádné další zákony.“

„Jedinou otázkou je, zda připustíme, aby malý výbor důvěrníků, který se mimochodem skládá téměř výhradně z lidí kolem dvaceti let, cenzuroval podle toho, co je pravda podle mainstreamových novin. Však se pojďme podívat, jak se nám to v posledních letech osvědčilo. (...)“

„Když nemůžete věřit vlastním zpravodajským a bezpečnostním službám, že nás ochrání a nebudou se podílet na politizaci, máme jako civilizace vážný problém. Já jim ale nevěřím a mám pro to velmi dobré důvody. (...)“

„Když slyším Ursulu von der Leyenovou mluvit o tom, že „máte štít, který chrání demokracii před svobodou projevu“ – to je vypůjčeno z románu 1984! Štít demokracie – Ministerstvo pravdy. Je absurdní, jak daleko už to zašlo.“

„Sdílím vaše obavy ohledně DSA. Určitě jsou tu věci, které je třeba řešit, ale nápad vytvářet komisi takzvaných odborníků, kteří předem rozhodnou, co je pravda a co ne, a pak fízlují platformy sociálních médií, aby dělaly vše, co si nějací byrokraté poručí, to by nás všechny jako svobodné občany mělo urážet. Rozdíl mezi svobodným občanem a otrokem nebo nevolníkem je v tom, že svobodní lidé mají právo říkat své názory a na jejich základě ustanovovat své vlády. Poslanci nám nedávají právo mluvit, my jim dáváme právo vládnout.“

„Řešením misinformací není cenzura, ale více debaty. Pozorujeme, že se něco odehrává po celém světě. Zdánlivě je to všechno obrovská náhoda – například že Brazílie, Kanada, Irsko, EU a Spojené státy přišly ve stejnou dobu – kolem roku 2016 – se stejnou myšlenkou, že je třeba získat kontrolu nad platformami sociálních médií. Je také kouzelnou náhodou, že všichni měli stejný plán vytvořit vládou financované neziskovky, které mají rozhodovat o tom, co je a co není pravda. To je to vaše ministerstvo pravdy. (...)“

„Tato taktika byla vyvinuta v rámci arabského jara a poté ve východní Evropě a je známa jako hybridní válka. Časem se ale obrátila proti našim lidem. Po roce 2016, po brexitu a zvolení Trumpa, určití lidé, kteří měli pocit, že řídí svět, ztratili kontrolu nad platformami sociálních sítí a potřebovali tuto kontrolu znovu získat.“

„Nezávislí političtí experti nepřipisují Trumpovo vítězství sociálním sítím, ale porážce Hillary Clintonové v mainstreamových médiích. Přesto zpravodajské služby a bezpečnostní agentury měly pocit, že ztratily kontrolu nad možností určovat rámec debaty – to, co nazýváme Overtonovým oknem

- a rozhodly se tuto kontrolu získat zpět. Důsledky tohoto rozhodnutí, učiněného hluboko v nejtemnějších částech naší vlády, jsme pocítili všichni a jsou vidět všude.“

„Položme si otázku: Jsou lidé opravdu tak důvěřiví? Opravdu platí, že když někdo řekne na internetu něco špatného jako například ‚Země je placatá‘, že tomu hned všichni věří? ... nebo jak si kladla naše soudkyně Nejvyššího soudu během nedávného slyšení otázku: co když děti uvidí lidi skákat z budov? Budou hned také skákat z budov, protože všichni děláme přesně to, co vidíme na internetu? Přišlo mi to úsměvné, protože shodou okolností já osobně rád sleduji videa, kde lidé skáčou z budov. Tomuto sportu se říká parkour. Přesto, že parkour sleduji, nikdy jsem neuvažoval to sám zkoušet. Naopak, říkám si: Tak tohle rozhodně nikdy zkoušet nebudu.“

„Existuje kniha, kterou napsal vědec Hugo Mercier z Princetonovy univerzity. Popisuje celou řadu nejrůznějších experimentů o tom, jak přesvědčit lidi, aby změnili svůj názor. Závěrem tohoto výzkumu je zjištění, že lidé jsou opravdu tvrdohlaví. Jako politici to jistě znáte. Je velmi těžké lidi přesvědčit, aby změnili názor. Stojí to obrovské úsilí. Ve skutečnosti vždy získáte pouze pár procentních bodů navíc. Pouze pár lidí změní svůj názor a dá vám hlas. Je velmi těžké změnit jejich názor, takže premisa, že jsou všichni snadno ovlivnitelní, je chybná.“

„Celý smysl sociálních médií spočívá v tom, že můžeme věci komentovat. Když řeknete něco, co se nikomu nelíbí, je více odpovědí než respondentů. Tomu se říká hodnocení. To je krása svobody slova v praxi. Řekněte něco špatného nebo hloupého na X, budete hodnoceni a možná se časem ukáže, že jste měli pravdu. Lidé si mysleli, že Galileo a Koperník se mýlí, ale časem se ukázalo, že měli pravdu. Ve své době byli hodnoceni. Nicméně v rámci svobody projevu již máme zabudovaný mechanismus, který umožňuje korigovat misinformace. (...)“

„V krizi, jako je covid, je svoboda projevu nejpotřebnější. Po celém světě jsme svědky toho, že vlády stále častěji využívají krizi po krizi k nasazení svých tvrdých postupů. Bez svobody projevu ale nemůžeme přijít na to, co dělat tváří v tvář rychle se měnící situaci. Lidé, kteří byli v historii nejvíce cenzurováni, byli často právě ti, kteří objevili novou pravdu a měli odvahu ji říci. A přesně to se dnes děje i v Evropské unii. Měli bychom se toho vyvarovat.“

ZÁVĚREM: MEZI OCHRANOU A KONTROLOU

Kauza Twitter Files nám připomíná, jak tenká může být hranice mezi ochranou společnosti a potlačením svobody. Cenzura – i když se tváří jako ochrana – je vždy nástrojem moci. A moc, která rozhoduje o tom, co smíme říkat a číst, už není demokratická.

Svoboda slova není bezchybná. Přináší chaos, spory a omyly. Ale právě v nich se rodí pokrok. Pokud ji omezíme ve jménu „boje proti dezinformacím“, riskujeme, že se jednoho dne probudíme ve světě, kde už pravdu nebude hledat nikdo – protože ji za nás budou určovat jiní.

Převzato z Parlamentních listů

<https://svobodni.cz/novinky/cenzura-takhle-fungovala-ale-pak-prisel-zlom>